

מאוצרות הפרשה

נצטרך יותר כלום כיון שזה מה שחסר להם עתה. אבל אם תתקיים בקשתם ויוכלו ללכת ולנשום כאחד האדם, הרי לאחר תקופה קצרה כבר ירצו רק פרנסה טובה ודירה לגור וכו'... כי מי שיש לו מנה רוצה מאתיים והקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם (אבות ד, כא), ונכלל בזה גם שמוציאים את האדם מהעולם הזה שאין לו שמחת חיים ולא סיפוק, כפי שיש עשירים שיש להם מספיק כסף בשביל לחיות הם וכל זרעם עד סוף העולם ברווח, ולמרות זאת הם לא בשמחה ולא מרוצים ממה שיש להם, ורואים תמיד רק מה שחסר להם. אכן אם האדם היה חושב על זה שהוא בריא ושומע רואה ומדבר והולך על רגליו ולא חסר לו כדי מחייתו, כבר היה שמח בחלקו ומלא בשמחת חיים, וממילא היה עובד את ה' ולומד כראוי. אבל האדם מושחת במידותיו ואף פעם אינו שמח בחלקו ואף כשיש לאדם די סיפוק ולא חסר דבר הוא תמיד בצער ובהרגשת מחסור, כיון שלאחרים יש יותר ומחמת זה הוא עובד וטורח להשיג עוד ועוד מצרכי העולם הזה, ומחמת זה גם נשכח ממנו כל ענין העולם הבא.

אכן ללא עבודה מושכלת ירגיש האדם תמיד חוסר סיפוק ושמחה, אמנם הדרך לרכוש את המידה הטובה להתבונן לפחות פעם ביום בטובה אחת שניתנה לו, ויודה על כך בתפילה באמרו "טוב ה' לכל" ובעוד מקומות רבים. ברם, ההתבוננות בטובות לא באה להפחית מהתלוונות אלא להסיט את המבט אל הטובות ולא לבטל חלילה את המעלות בגלל חסרון אחד. חיזוק בהכרת הטוב משנה את כל מהות האדם לחיי אושר המשפיעים עליו ועל כל הסביבה, ומתוך שכמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם (פסלי כו, יט) ישיבו לו כולם בהארת פנים וחיינו יהיו מאושרים באלף מונים. (הגה"צ רבי בני ציון הכהן קוק שליט"א, שואלין ודורשין)

מי יאכלנו בשר כי טוב לנו במצרים (יא, יח)

יש להקשות, שהרי המן היה משתנה לכל הטעמים שרצו, ואם כן היו יכולים לחשוב כטעם בשר, ומדוע עם ישראל אמר שאין להם בשר. ובספר ישועות יעקב עה"ת כתב לבאר, שבפסוק כתוב (פ' בשלח טז, לא) שטעם המן היה כצפיהית בדבש, והיינו שמלבד כל טעם שהיו רוצים לטעום ממנו, היה לזה טעם זה דבש וכל זה כדי להשביח את הטעם, והנה בגמ' ע"ז איתא ונפסק בשו"ע הל' תערובת (יו"ד סי' ק"ג סעי' ד') שתערובת של דבש ובשר הוי תערובת לפגם משום שהבשר פוגם את הדבש, ולפ"ז באמת לא היה שייך לטעום טעם של בשר כמון כיון שזה היה מקלקל את טעם הדבש וזהו התלונה של עם ישראל שאין להם בשר. והעירו על דברי הישועות יעקב, שרש"י בפרשת בשלח (טז, כא) כתב על הפסוק "וחם השמש ונמס" – הנשאר בשדה נמוח ונעשה נחלים, ושותין ממנו אילים וצבאים, ואומות העולם צדין מהם וטועמין בהם טעם מן, ויודעין מה שבחן של ישראל, ומבואר שטעם המן השביח את הבשר, ואע"פ שטעמו כצפיהית בדבש מ"מ אין זה כמו דבש בעלמא שפוגם את הבשר ולא כדברי הישועות יעקב.

אכן נראה לחלק, שאצל אומות העולם שרגילים באכילת שקצים ורמשים, הטעם שלהם פגום מלטעום טעם אמיתי, ולכן אצלם אע"פ שהמן יחד עם הבשר הם לא מרגישים את הפגם, משא"כ עם ישראל שכל המאכלים כשרים וטהורים, תערובת של דבש ובשר הוי נותן טעם לפגם. (הרה"ג יהודה אריה דינר שליט"א, דברי היורה)

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם (יא, ה)

חסרון ההרגשה בנסיים המתרחשים עמנו בכל עת, באה לא רק מחמת קהות החושים וההרגל למתרחש סביבנו עד שהנמס מתפרש לטבע, אלא אף מחמת טבע האדם שלא לראות הטובה המורעפת עליו והיצר המושך את הרגשות להבחין דווקא במגרעות, וכפי שכתב מרן הגרא"ל שטיינמן (ימלא פי תהלתך - תפילה קלד) "טוב ה' לכל... כל הנבראים שמחים חוץ מהאדם שאם רק חסר לו איזה דבר, כבר הוא אינו מרוצה". את טענת בני ישראל "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים" יש להבין, הלא במצרים עבדו עבודת פרך נוראה והטביעו את בניהם ביאור וחלק מהילדים נקברו תחת הלבנים בקירות הבניינים ועוד צרות רבות ורעות עשו להם, ואיך הם יכולים לומר שהיה יותר טוב במצרים והם אפילו רוצים לחזור למצרים. ואף אם יש להתלונן על מצבם במדבר, מה שייך לומר "למה העליתנו ממצרים".

הגרמ"ד סולובייצ'יק בשיעוריו על התורה (עמ' קכב) מיישב כי טבעו של האדם נמשך לראות רק מה שחסר לו עתה ובה מצטמצמת כל ראייתו, אבל כל מה שהיה חסר לו פעם ועתה כבר לא חסר לו הוא שוכח, כן הוא טבע האדם אם אינו עובד על עצמו, שכן האדם במידותיו הטבעיים הוא גרוע אפילו מן הבהמה.

כדי לבאר זאת, מפליג בזכרונותיו למוראות השואה מהצר המציק בתיאור נפלא: "זכרנו מזמן המלחמה שהגרמנים היו בעיר בריסק והיה פחד מוות, מי שלא היה במצב כזה לא יכול להבין את ההרגשה הזו שהחיים אינם בטוחים אפילו לרגע אחד, ממש קיום הקללה (דברים כה, טו) "חייך תלוים לך מנגד", כי הגרמנים היו הורגים בלא דין וחשבון והרבה יהודים שהלכו ברחוב נהרגו בלי שום סיבה. אז היתה המחשבה של כל אחד מאתנו שרק יעזור הקב"ה שלא יהיה לנו את הפחד מוות הזה, ונהיה מאושרים אפילו בלחם יבש ומים, ויותר מזה לא נצטרך כלום. אחר כך עברה העיר לידי הרוסים וזכרנו שבימים הראשונים הגיעה הרגשה של אושר לאנשים, שהרי ירדה סכנת המוות ומעתה כל מה שיהיה זה טוב.

אולם מיד לאחר מכן התחילו הצרות של הקומוניסטים שרוקנו את כל החנויות והיה מחסור נורא וכל מי שרצה לחם או סוכר או נפט היה צריך לעמוד בתור של שעות, לפעמים משתיים בלילה עד שמונה בבוקר. והנה כבר לאחר זמן קצר נשכח שפעם היו בסכנת מוות וכבר לא הרגישו מאושרים מזה, רק חשבו על הצרה הגדולה של המחסור והרגישו שבאו מים עד נפש ואי אפשר לחיות כך. אחר כך כשבאנו מאודסה לאיסטנבול וראינו חנויות שאפשר לקנות בהם כל מה שרוצים, הרגשנו מאושרים שהנה אפשר לקנות מה שרוצים ומה צריך יותר, אבל גם הרגשה זו היתה רק לכמה ימים. כיון שכך טבע האדם לראות תמיד מה שחסר לו עתה, ואילו את מה שהיה חסר לו פעם וכעת רווח לו אינו מרגיש וממילא אף פעם הוא לא מרוצה ומלא סיפוק, כיון שאינו רואה את כל החסרונות שנתמלאו לו אלא רק מה שחסר לו. וכפי שכעת שוכבים בבתי חולים אנשים מחוסרי ידיים או רגליים או עם ריאות שלא מתפקדות וכדו' כל אחד וייסוריו, ואם נתעניין מה משאלתם, הם יאמרו שכל רצוננו הוא שאם רק נוכל ללכת ברגלנו ולהשתמש בהם ולנשום כמו שצריך נהיה מאושרים ולא

בית קברות לאנשים חיים

והביא האיש את אשתו אל הפהן והביא את קרבנה עליה עשירת האִיפה קמח שערים לא יצק עליו שמן ולא יתן עליו לבנה כי מנחת קנאת הוא מנחת זכרון מזכרת עון (ה', ט"ו) ובתנחומא (נשא ג'): "ולמה מביאה קמח שעורים? לפי שנהגה עמו מנהג בהמה, לפיכך הביא קרבנה מאכל בהמה וכו'. למה לא יתן עליה לבונה? שהלבונה זכר לאמהות הוא וכו', וזו פירשה מדרכיהן". לכאורה, דברי התנחומא טעונים ביאור: אחרי שכבר נאמר על אשה זו, הסוטה, שעשתה מעשה בהמה – מה מקום יש לציין ולהלין על כי פירשה מדרכיהן של האמהות הקדושות? הלא רחוקה היא מרחק שנות אור מהנהגתן המרוממת! את התשובה בנין, על פי מה שסיפר המגיד הירושלמי הגר"ש שבדרון זצ"ל: "ביום מן הימים, כאשר הזדמנתי לביתו של ראש ישיבת סלבודקה, הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, הוא פנה אלי לפתע וביקשני לגשת עמו אל החלון. עשיתי כמצוותו, ובעמדנו ליד החלון אמר לי: 'רואה אתה, ר' שלום, מה מתרחש לנגד עיניך ברחוב? הרי זה בית קברות גדול!' התפלאתי... לנגד עיני ראיתי רחוב סואן ושוקק חיים! אולם ר' אייזיק לא הניח לי לתהות במשך זמן רב... אלא מיד המשיך והסביר: רואה אתה אדם זה? משמים חננו אותו בכשרונות עצומים, והוא יכול היה לצמוח לראש ישיבה גדול... אלא מה? בא היצר והשיאו לעסוק במסחר כדי להתעשר, וכך, סיכל הוא כל אפשרות שישגדל בתורה... ובכן, האם אין זה מת ממש? האדם חי, רגליו הולכות, ידיו נעות, אבל הראש ישיבה שבו – מת! כמוהו כמצבה מהלכת שעליה חקוק: 'פה נטמן הגאון הגדול פלוני ופלוני...' והנה עובר פה אדם, שבקברו פועם לב רגיש, והוא יכול היה להיות משגיח בישיבה ולבנות עולמות שלמים... אלא מה? היצר שכנע אותו שהוא צריך להיות זמר, וכך הפסדנו משגיח... הרי לנו מצבה נוספת, ועליה חקוק: 'פה נטמן המשגיח המופלא...' בניגוד למתים שבבית הקברות, שאפשר שיקומו בתחיית המתים – המשגיח שנפטר כבר לא יקום עוד לעולם!

וכך, המשיך ר' אייזיק לסקור אנשים רבים שעברו ברחוב, תוך שהוא מתאר את הכוחות המופלאים שהיו להם ואינם, הכוחות אותם קברו הם בעודם בחיים והציבו מצבה על מקום קבורתם... 'אתה מבין, ר' שלום? בדיוק כמו שאמרתי לך... הרחוב הוא בית קברות גדול, וההבדל היחיד בינו לבין בית הקברות שבפאתי העיר הינו בכך, שבבית הקברות – שורר שקט מוחלט, ואיש אינו זע ואינו נע, ואילו בבית הקברות שלפנינו – המתים מהלכים ומרעשים... ועוד הבדל אחד: את המתים שבבית הקברות – קברו אנשי ה'חברה קדישא'... ואילו את המתים שברחוב, קברו הם בעצמם! הם היו ה'חברה קדישא' של עצמם, והם הציבו מצבה על קברם!...

ואנו על פי דרכנו למדנו, כי האדם אינו עתיד לעמוד למשפט רק על מצבו בפועל, כעת, אלא גם על כל מה שהיה ביכולתו להשיג והוא לא השיג! בשמים לא יתחשבו ביכולותיו של האדם רק על פי מדרגתו הנוכחית, אליה הביא את עצמו במעשיו... בשמים יבחנו להיכן הוא יכול היה להגיע ומה היה משיג אילו היה מנצל את כל כוחותיו ויכולותיו, ויתבעו אותו על שלא הגיע לכך!" נמצא, כי אדם שגידע לעולם האמת, עלול לסבור בטעות כי הוא ייתבע רק על מה שחיסר בעבודת השם על פי מצבו... אולם אז הוא יגלה, כי התביעה כלפיו גדולה לאין שיעור; התביעה הינה על כך שלא הגיע למדרגות נישאות ומרוממות, שנראות לו כעת רחוקות כמטחוו קשת ממדרגתו, שהרי כל אדם, ואפילו הפחות שבפחותים – יכול היה להתרומם ולהתעלות לאין שיעור! את זאת אפוא, מבקשת התורה לרמוז לנו בפרשה זו. שכן אמנם, מדובר באשה שעשתה מעשה בהמה, ועל כן קרבנה הנו קרבן שעורים – מאכל בהמה... אולם אין בכך כל סתירה לכך שהיא תיתבע על שפרשה ממדרגתן של האמהות הקדושות, שכן אילו היתה נוהגת כשורה – היתה יכולה להשיג את מעלתן! ואכן, מסופר על הגאון מוילנא, שפעם עבר ליד בית ממנו נשמעו קולות שיר. הוא שלח את אחד מתלמידיו לתהות על אודות המתרחש בבית פנימה, ואחרי רגע חזר התלמיד מזועזע, וסיפר כי ראה יהודי פוקר מחולל עם נכריות... כששמע זאת הגאון נענה ואמר: "דעו לכם, תלמידי, כי גם הרשע הזה יידרש ליתן דין וחשבון על שלא עסק בשעה זו ב'מעשה מרכבה'! אולם כמה תלאות וכמה יסורים הוא יעבור, עד שייצרך ויזדכך במידה זו שבה לא יחסר לו אלא ליתן דין וחשבון על אותה מדרגה נעלה של צפיה במעשה מרכבה!"... (מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

להכנס לחנות רק כדי לברר דגם מסוים של נעליים

שאלה: מעשה באדם שביקש לקנות דגם מיוחד של נעליים המיוצרים על ידי חברה מסוימת. התקשר אל קרובו, המתעסק ביבוא נעלי החברה, ותיאר לו את הנעל בה מעוניין [על מנת שישלח לו קרובו את הנעל במחיר מוזל]. היבואן הסביר לו שקיימים סוגי נעליים רבים הדומים זה לזה, וכדי שיוכל לשלוח את הנעל המבוקש צריך שהוא ילך לחנות נעליים ויבדוק שם איזה דגם הוא רוצה. ועתה הוא בא לשאול האם מותר לו להיכנס לחנות נעליים, שלא על מנת לקנות בה, אלא רק על מנת לאתר בין הנעליים העומדים לתצוגה את הנעל בה הוא מעוניין? **תשובה:** נאמר במסכת בבא מציעא (דף נח ע"ב): רבי יהודה אומר, אף לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים. ובמסכת דרך ארץ (רבה פ"ח) שנינו: אל יאמר בכמה חפץ זה, והוא אינו רוצה ליקח, מפני שמשיב דעתו של מוכר. וביאר בנחלת יעקב: משום שזו אונאת דברים, שהמוכר מהנה עצמו בדעתו שימכור חפץ זה, ובאמת אין דעתו ללוקחו. ולכאורה אף בנידון דידן, כאשר יכנס לחנות, יגרום אצל בעל החנות ציפייה מסוימת שהנה אולי הוא יקנה, כשהאמת היא שכלל אינו מעוניין לקנות. מאידך יש מקום להתיר זאת, היות וכל יהודי מוכן לעשות חסד עם חבירו, כאשר הוא לא נחסר במאומה, והרי כניסה זו היא בגדר 'זה נהנה וזה לא חסר', וכופין על מדת סדום [כמבואר במסכת בב"ב (דף יב ע"ב)]. אך יש לדחות, על פי המבואר במסכת בב"ב (דף כ ע"ב) שהנהנה משל חברו וחסרו רק דבר מועט, כגון שהשחיר את הכתלים על ידי שדר בביתו, אין כופין בזה, אלא חייב הנהנה לשלם. וגם בנידוננו יש היזק מועט של עגמת נפש. ונראה שאם מדובר בקונה עני, שקיימת מצוה לעשות עמו צדקה, הוא רשאי להיכנס על מנת לברר את הדגם המבוקש. וגם אם אינו עני, יתכן שיש מקום להתיר משום שכל מוכר מעוניין שחנותו לא תעמוד ריקה, שכן כניסת אנשים יוצרת רושם שכדאי לקנות כאן. והטוב ביותר, שלבסוף יבקש מהמוכר מחילה. והמשובח ביותר הוא, שיקנה אצלו דבר קטן כמו זוג גרביים, ואז אין מקום לכל השאלות הנ"ל. הצעתי דברי לפני מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ואמר: אם מדובר בעני, מן הדין הדבר מותר, אך ממדת חסידות ראוי להימנע מכך. (הגר"י זילברשטיין שליט"א, חשוקי חמד מסכת כלאים פרק ט משנה ז)

חידה שבועית

מה אי אפשר לשרוף זאב וגם לא אלהים זמים?

תשובה לחידה פר"ש: ע"י ברש"י עה"פ וכל תרומה וגו' אשר יקריבו לכהן לו יהיה (הט). תשובה לחידה: 78 מתוך 85 פסוקי רות מתחילים באות ר.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות שורצברג – אורשלומי לנשואי הבת הנכדה משפחת הרב גלניר לאירוסי הבן משפחת מן להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחות דזלאובסקי - הברט להולדת הבן הנכד **גני הדר-עמישב:** משפחת פדר לאירוסי הבת משפחות הנדלסמן – ליכטמן (מרכז העיר) לנשואי הבן הנכד משפחות ברגמן – הירש לאירוסי הבת הנכדה משפחות פרוכטר – קוגל להכנס הבן הנכד הנין לעול תורה ומצוות משפחות טרכטמן – רוט לנשואי הבת הנכדה משפחות מילר – שטראוס להולדת הבת הנכדה

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית מינהל שירותי קהילה

